

Any XIV

Barcelona II de Abril de 1901

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

-¿Donde vas con mantón de Manila?
¿Donde vas con vestido chiné?
—Vaig á veure si pesco un pagano
que 'm convidi á sopar y ... demés

Copia fot. de L. Espigars.

Oh, la Primavera

Donchs, tant mateix, la Primavera es una gran cosal
Sobretot á Barcelona.

L'altre dia vaig tenir ocasió de quedarne ben satisfet.

La mare no 'm callava may —Noy, t' dorms massa! —Noy, t' ferirás! —Noy, t' fás un pecat deixant d' admirar aquest be de Deu de la Primavera! —Noy... En fi, tants «noys» va deixar anar la estimada autora de 'ls meus dias que, de cop y volta, vaig decidir-me á complaurela.

Pero aixó si; sense deixarme perdre cap de las dotze horetas de dormir... ¡No hi ha més! Soch partidari d' aquell ditxo que diu que 'l dormir allarga la vida.

Per lo tant, aixís com los dias feyners me 'n vaig á fer *nonas* á las vuyt del vespre, pera llevarme á las idem del matí, vaig aprofitar un diumenje y á mitja tarde ja roncava ab l' intent d' alsarme á las cinch de matinada.

Y dit y fet. Encare 'l sol no havia surtit, que ja la meva progenitora despres de posarme un agafanassos d' extendre roba á la *tarota* per taparme la respiració; despres de passarme 'l ratllador del pa per la planta de 'ls peus, veyent la inutilitat de 'ls seus esforços, s' entretenia en desgraciar la porta del meu dormitori á cops de sabatot á fi d' arrancarme de 'ls dolsos brassos de Morfeo.

Al últim, lográ ferme posar els peus á terra. Llavors, recordantme la meva promesa, va picar lo meu amor propi y no sense recansa, vaig comensar á vestirme.

La veritat, senyors!... Un que 's lleva dematí es un peix fora de l' aygua...

Passo per alt que vaig posarme 'ls mitjons al revés y las sabatas cambiadas de peu. No faig menció de las vegadas que vaig empendre la embocadura de 'ls cuixots de 'ls pantalons, sense lograrho, ni tampoch que vaig cordarme 'ls traus de la ermilla tres botons més amunt del corresponent.

No més diré que, despres de trencar lo rentamans, de trepitjar la marruixa, de netejarme las dents ab lo respall del quinqué y de treurem la clenxa ab una forquilla —tot per equivocació— vaig al fi llen-sarme al carrer més trempat qu' un gínjol.

Alló que hi dit avans de que un home llevantse dematí, es un peix fora de l' aygua, es mentida, havia de dir dintre. En efecte, al bell punt de treure 'l nas al carrer, una manguera del municipi que regava la meva acera 'm deixá fet un calamars quan surt del líquit element.

Ma primera intenció fou pegarli al *manguero*. Pero, caballers, ell portava un' arma que semblava de foch ab tot y ser d' aygua. No vaig atrevirme. Podia tornar á casa per mudarme la roba. Mes, aquesta solució tenia un petit reparo y es que 'l vestit que duya y 'l que m' havian mullat constituheixen tot lo meu guardarroba. Aixís es que vaig seguir amunt, esperant que lo sol de Primavera, aquell sol tan decantat, acabaria per assecarme lo vestit.

Aixís hauria succehit... sino que' estava núvol.

Jo hi sentit alabar molt y fins 'ls poetas n' han cantat un rengle, las excelencias de la «brisa d' Abril» Donchs haig de ser franch. Si aquella matinada 'm cau un poeta d' aquestos á las mans... l' escanyo per embustero.

Fós per la mullena, fós perque la «brisa d' Abril» semblava feta expressa per un matiner d' ocasió, lo cert es que jo tenia un joch de castanyolas dintre la boca. ¡Tant me petavan las dents!

Entre verdas y maduras, vaig arriivar al Parque, al famós Parque que, segóns lo dir de la mare, es durant la Primavera una toya de flors, un *senyoreyo* de la vista, un incenser d' aromas, un Liceo de la naturalesa ab *elenco* de Gayarres alats...

¡Mireu que ningú exagera tant com las donas!

De ferme agradosa la visió va cuydarse'n la brisa d' Abril, aixecant un núvol de pols que 'm malmeté 'ls ulls per tota la temporada.

L' incenser d' aromas va trobarlo 'l meu nas en los quadros de floricultura plens de una materia que feya coure 'ls ulls y no per cert ab olor de rosas.

En quant als *Gayarres* alats, no se sentian en lloch. Pero á falta d' aquest animals se sentian los xiscles de milers de ratas y queyan de 'ls arbres cucas, escarbats y orugas en profussió tal, que dins de la butxaca vaig trovamen' hi un *criadero*, sense contar el barret que semblava un' arca de Noé.

Perque no hi faltés al *Arca* lo parell de cada especie, vaig fer un trovo. Vaig ensopegarme de mans á boca ab la familia Cigaló, del segón pis de casa.

També havian surtit per admirar la naturalesa, com un servidor La *mamá*, las dugas fillas, la minyona y 'l gos ja no van deixarme mentres durá ma excursió per los *jardines propiedad de todos los ciudadanos*.

Allavors fou quan vaig poguer admirar en tot son esplendor la brotada de la Primavera. La *mamá* Cigaló tenia al nas com un pebrot vermell. La Bonifacia Cigaló, la criada y el gos havian experimentat en sas respectivas fisonomias una transformació tan radical, que en comptes d' alternar ab tres rostres més ó menos agraciats, semblava que surtia á passeig ab tres moniatos calents. ¡Tal era la brotada de grans qu' havia esclatat en aquellas epidermis!

La única qu' encara aparexia *incólume*, era la Hortensia Cigaló, la filla petita, la de 'ls ulls de cel y rossa cabellera ¿y perquè no dirho?... la de 'ls meus somnis de color de rosa...

Volguent fer una finesa á la dama de 'ls meus pensaments creguí del cás convidarla junt ab la companyia á un vas de llet en la Vaqueria suissa del Parque.

May ho hagués fet!... ¿Perquè? Per una rahó senzillissima. Perque quan la *mamá* Cigaló, las dugas fillas, la criada y 'l gos manifestaren desitjos de marxar, havian consumit dotze vasos de llet que vaian altres tants rals y jo... sols portava mitja pesseta.

La vella Cigaló, va encarregar-se del gasto ab cara de prunas agres y un servidor de la propina del mosso.

La meva propina fou en cambi, que la mare de la

Hortensia 'm prohibi dirigir la paraula á la seva filla y 'm privá la entrada á casa seva.

Pero, per propina, la del meu principal quan vaig compareixe al despaig á las deu, sent aixis que l' hora de reglament en lo magatsém de cuyros, es la de las vuyt y mitja. El meu jefe va tractarme deu cops de dropo per cada cinchs minuts de tardansa... ¡Dropo!... ¡Ja ho vehuen! Justament aquell matí que m' havia llevat á las cinch!

Lo dit senyors; la Primavera es una gran cosa... Sobre tot, pe 'ls dematins y á Barcelona..

Y qui ho dupti, que vinga á preguntarm'ho!

RAMON BERENGUER

EN LO "CLAVÉ"

BALL DE TARDE.

—¡(Psé...! Lo que 'm pensava; un carretó. Sembla que m' hi divertiré ab aquest salta-taulells).

—(Van dirme que á n' els balls de entrada hi havia *toch*... veyám si será vritat. Comensaré á dirli algo)

—¿Fá molt temps que vè á n' aquí á ballar?

—Festas y mitja...

—¿Eh? ¿Quantas ha dit?...

—¡Ala! A saber á Salamanca).

—(Si, si; ni menos m' *escucha*, Ay... qu' es mal agradosa. Callém y ballém...)

—Quin chotis més ayròs. Tocan molt bé aquets músichs.

—Qui toca molt es vosté... y farà l' *orsequi* de no abaixar tant la má que 'm té al darrera.

—No ho havia reparat. Gracias per l' avis.

—De rés.

—(Pro are que m' en adono; si no l' hi moguda del mateix puesto. Aquesta si que es bona.)

—(Qu' es *seba*. Vaja, ab tipos que no *teclejin*, ni *aprestin*, m' aburreix ballar'hi).

A vosté devian *practicarli* una operació al genoll y li van esguerrar la cura.

—¿Y aixó?

—Te molta tendencia á tirar-lo endevant y de la manera que 'l tal *llaura*, si per desgracia aquest ball dura gayre, hauré d' anar á casa pera mudarme las faldillas que ab lo refrech segü quedarán estripadas...

—Pró...

—Apartis, home; apartis... (¡Encare ho fá l' animal!)

—¿Y que 's creu que 'ls meus brassos son de goma

¡QUIN QUARTETO!...

Son quatre homes més grassos qué bacons; erian panxa, 'ls hi diuhen «Los garrins» son traydors com ells sols, malvats, ruins, escanya pobres, rémora dels bons.

Tenen mirar de bou, son carlistons; per ells no hi ha més Deu que sos mals fins; viuhen de timá al próxim, son butxins insensats, presumptuosos, fanfarróns.

¡Miréuse 'ls que vermells tots quatre están!

L' un d' ells es capellá... ¡Son mala gent!..

Ara se 'n van á missa, y van rumiant la manera mes baixa é indecent

de poguer fé un *tarugo* á algun bon Jan.

QUICO DE SANS.

elástica? Si entre vosté y jo podrian construir un arch de triunfo sense que fessim gota de nosa.

—(Cá! Ni menos s' en adona que m' el *rifo*).

—¡Aixó si que de cap manera ho *prameto*!

—De qué s' esclama? ..

—No *dassimuli* ¿sent? ¿que s' ha cregut de mí?

—Be, no cridi tant y espliquis millor.

—¡Mireusel! Lo desmamat! Acostarme 'ls llavis á la cara...

—¿Que diu santa cristiana? ¿Com pot esser? Si per enrahonarnos casi tindriam de gastar teléfono. ¡Mirim bé! Vosté m' prèns sens dupte per una girafa de las del coll més llarch.

—Jo no l' hi he prèns rés y juraria que 'ls seus bigotis m' han fregat una galta.

—Donchs tréguis'ho del cap y pósis'ho allá hont vulgui, que vá molt equivocada; perquè ni la má s' ha mogut del puesto primitiu, ni 'l genoll ha trevallat per rés y menos, molt menos, hi besat son rostre. Jo no soch capás de faltar á cap noya.

—(Quin jove més talós)

—(Vaya una x'cota més *vice-versa* y poca sustancia.)

—¿Sembla qu' acaban el chotis?

—Massa llarch qu' ha sigut.

—¿Es aquest lo seu puesto?

—El mateix.

—Si en algo l' hi agraviat, dispensim.

—Está dispensat.

—(¡Brrri!)

—(¡Uix!!)

—Vaja, qu' á n' els balls d' entrada tan mateix las *tunantas* son ben exigentas. Allá á la Societat las sarahistas no miran tan prim.

—Malaguanyat chotis; en *Pinsa* m' nauria *frassit* de petóns, malmés á pessichs, y fins potser jo m' hauria desmayat com l' altra festa...

¡Vaja un *nyébit* més escrupulós m' ha vingut á buscar!

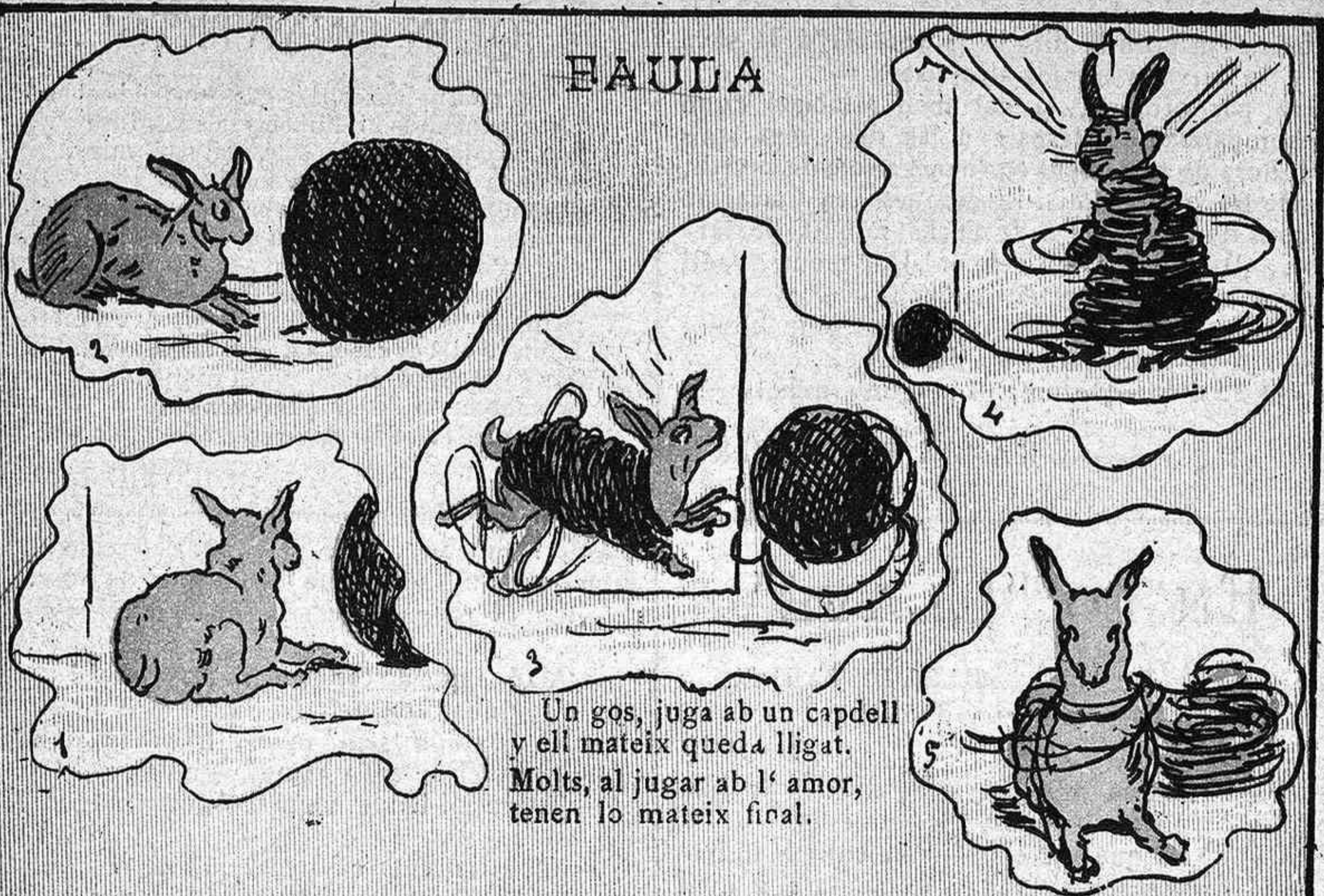
FRANCISQUET MATINAS.

Lo número vinent, comensará á publicarse la xamosa descripció titulada

EVA AL NATURAL

(curs de *geografia* femenina) original del aixerit poeta M. Riusech

LAULA

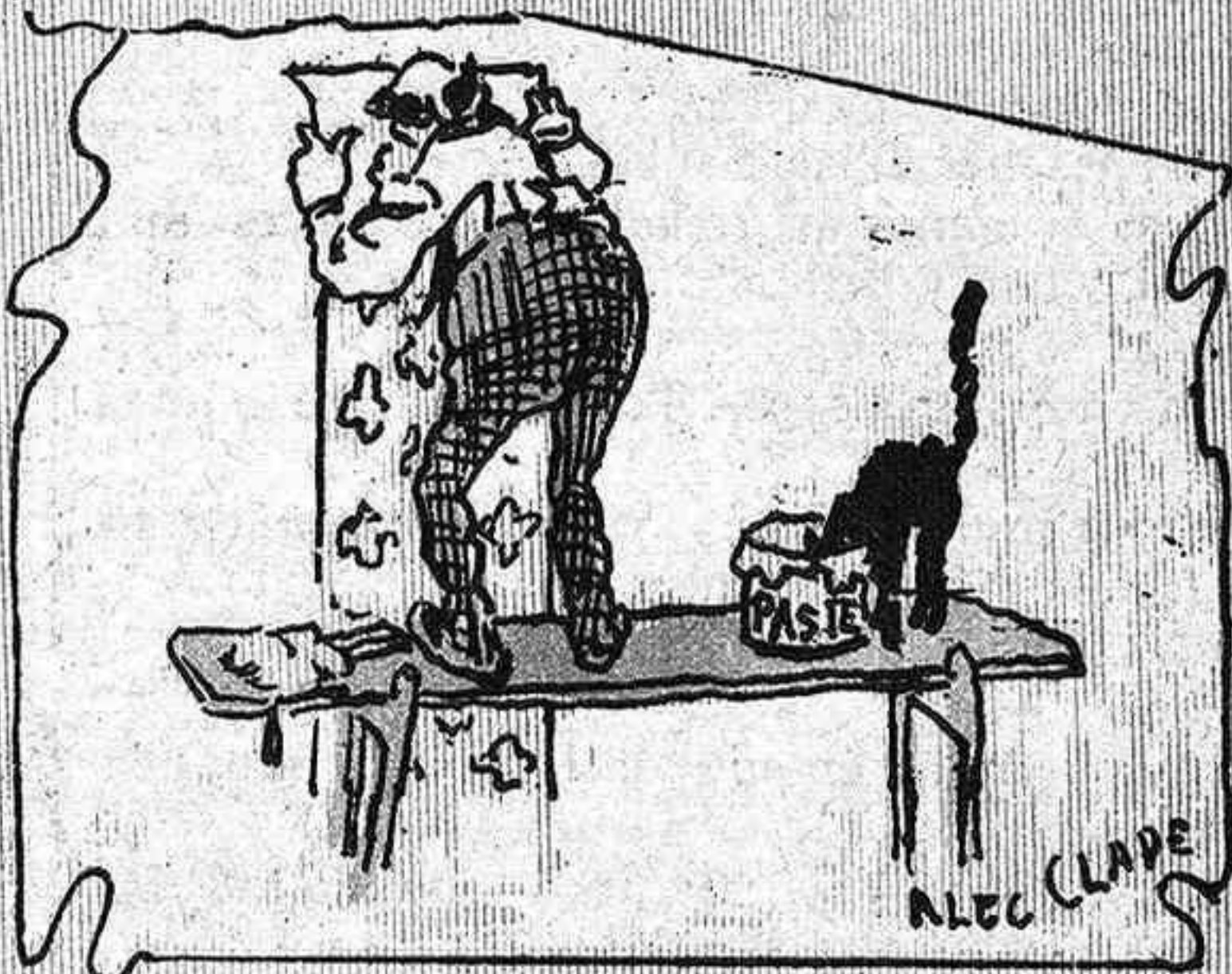

Un gos, juga ab un capdell
y ell mateix queda lligat.
Molts, al jugar ab l' amor,
tenen lo mateix final.

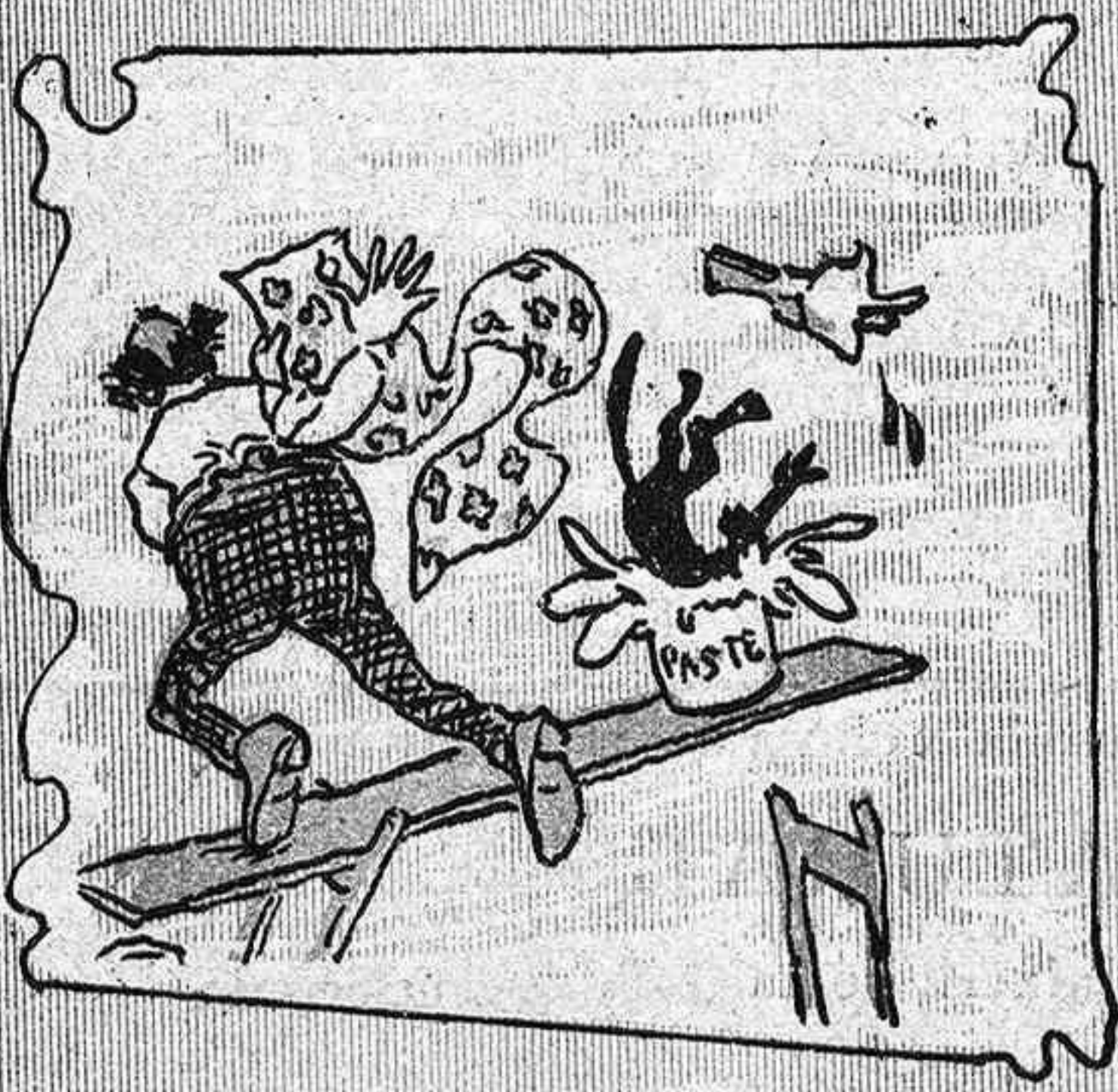
PER EMPAPERAR UNA HABITACIÓ

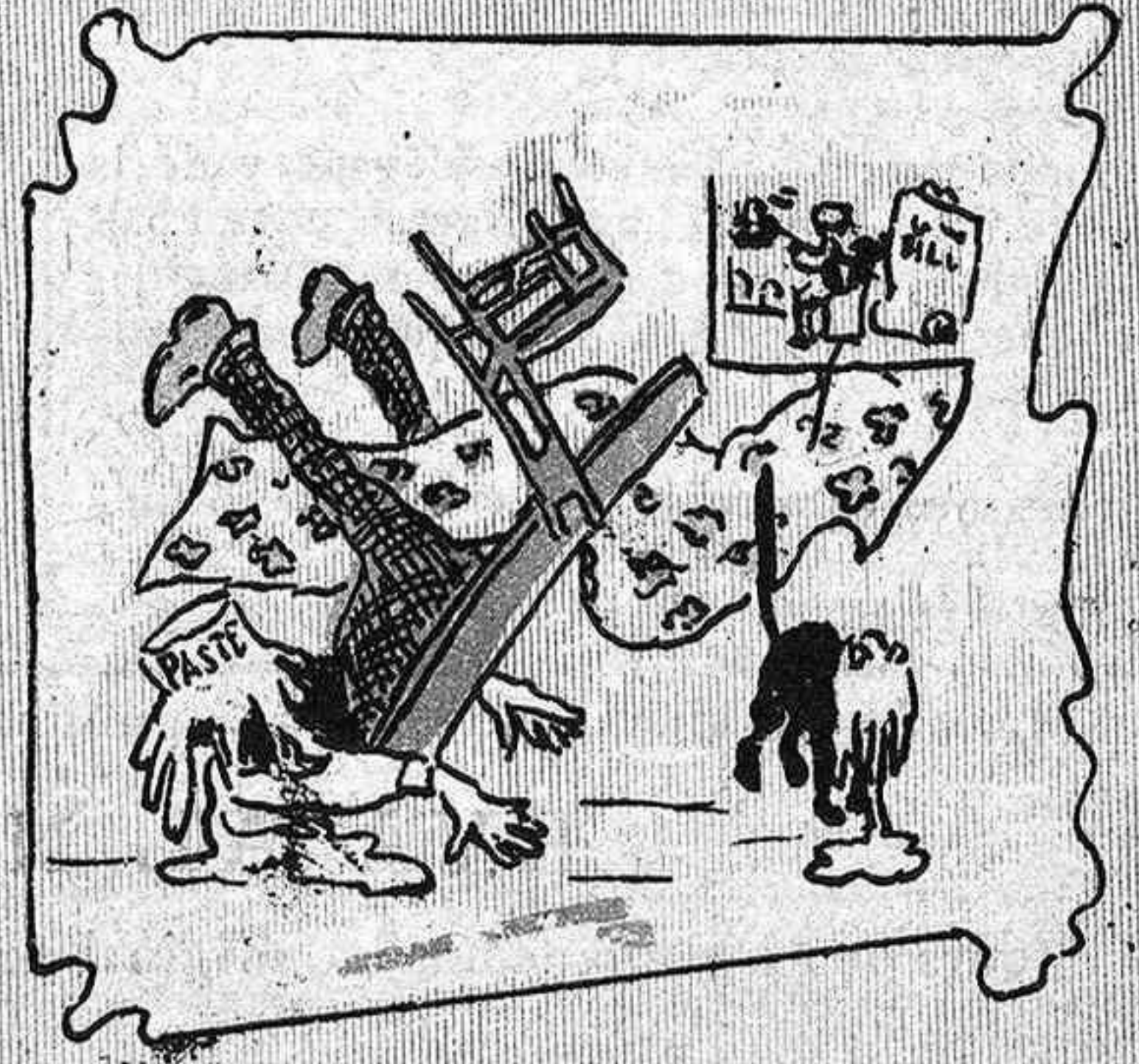
Primer temps

Segon temps

Tercer temps

¡Tableau!!!

LA TOMASA
 EN PARAISO A BARGELONA

—Aquet president
 m' agrada....
 pel apellido.

—A mi perque
 vol fer *cunumias*.

—Are confio ab
 l' *Unio*.... conjugal

—jQue no 'm toquin 'l clero!

— Me sembla que 'ns
 amagarán l' ou

—Aquestos me posarán
 un estanch

— Pero que no 'm
 prenguin el *destino*

— Ni 'ns toquin
 las classes pasivas

LA CAYGUADA!

(Confessions d' una «corrida»)

XV

(ÚLTIM)

Quan l' endemà, al mitj dia, vaig alsarme
tip de filosofar,
vaig decidir tancar aquell paréntessis
d' amors desordenats
Tres setmanas, ó més, durá la broma
de desde que en lo tren
vaig trabar coneixensa ab los dos nuvis,
fins al instant aquell
en que, surtint del pís ab las botinas,
penjadas á la má,
fugia com un llamp de la escopeta
d' aquell marit irat...

En eixas tres setmanas, vaig coneixe
fins á cinch donas... ¡cinch!
La Emilia, la Mercé, y sa minyoneta,
la *Jeanne y Léonie*,
Ab ellas, vaig coneixe de la dona
totas las variacions
y del cor femení vaig ferme cárrech
en sas mil gradacions.
Acabantne d' aquest complert estudi,
que aquí y per tot arreu
lo jugar ab las donas es idéntich...
¡que jugá á cara ó creu!

Segons los grans autors que, pulsant donas
hi han posat cabells blanchs,
la dona es un énigma, un geroglífich
una esfinge... de carn.
Hi estich d' acort; pero, además, hi agrego
á l' aforisme aquet,
que si es la femella un geroglífich,
lo mascle ho es també.
Ja que en cosas del cor, tan ells com ellas
obran per un igual
seguint impulsos del moment, sens reglas
y sens lleys naturals...

D' aquellas tres setmanas que darrera
faldillas, vaig passar
dos recorts sobre tots son 'ls que guardo
ab més intensitat.
L' un d' ells, l' amor de verge, desbordantse
sense limits ni fré,
en aquella xamosa nit de nuvis
del quarto del *Hotel*.
L' altre, l' amor d' *hetaira* capritxosa,
lo plaher refinat,
que la Emilia expremé com *Vénus* docta
de son cos palpitant.
En l' un, tot era foch, joventut, fibra...
en l' altre art exquisit...
Si en l' un ingenuitat, pericia en l' altre,
pericia de 'ls sentits.

Además recordava l' ardor sáfich
de las dugas... bacants,
qu' allá en lo fons d' un camarot de barco
menjavan... *pan con pan*.
Ardor lasciu que obrant contra natura
ab ignobles extréms,

deixava los seus nervis fets á trossós
pero... may satisfets.
Recordava, per fi, la minyoneta
—de la qual ni 'n sé 'l nom—
que 's dona al «amo» com si fos la cosa
més natural del mon.
¡Complement obligat d' un matrimoni,
ahont d' antich ja sabém
que l' amich del marit ó la minyona
hi actúan de tercers.

Decidit, donchs, en vista del mal éxit
del meu últim conat
á deixar lliure 'l camp y á retirarme
per viure ab santa pau,
vaig escriure dos cartas molt lacónicas
á tall de testament,
dirigint l' una d' ellas á la Emilia
y l' altra á la Mercé.

«Adeu Emilia, adeu...: Complert l' encárrech
qu' ab ta amiga 'm vas dar,
ja sab la teva historia y 't perdona
per lo molt qu' has plorat...
Perdónala també, puig que casada
com es, no está pas lluny
lo dia en que 't farà la competencia
en tocant á virtut!
Es la historia de sempre, las perdudas
envejéu la honradés
y en cambi las honradas 's descrizman
per faltá á sos debers.
Y en vritat sigui dit; las descocadas
us guardéu un honor;
lo de dir la vritat, no ser hipócritas
y expressar lo que sou.»

Carta segona— «Tu, Mercé virtuosa,
digníssima Mercé,
pots da gracias al gos, mort pe 'l teu home,
si has complert ton deber...
Sens' ell, lo teu marit, tornat no hauria
en aquell crítich punt
y tindriau lo gos, pero 'l teu home
ja seria *cornut*.
No t' alabo lo gust, puig de tots modos
lo que has fet tu per ell
ell no ho ha fet per tu... ¡Tens la minyona
massa guapa, Mercé!...
Per ella hi sapigut que 'l que tu 'm negas,
ella no ho sab negar...
¡Es més dona que tú!... adeu; consérvat'hi
y... aquí 't torno las claus»

Van aná á son destí abduas cartas
y d' allavors ensá,
m' hi dedicat á fer vida privada...
¡privada per un pare capellá!

M. RIUSECH.

“Sibelletas” principi de sigle

Ja han tornat! ¡ja han tornat!
—¿Qué? preguntarán vostés, mitj alarmats.
¿Los carlistas han tornat á la montanya?

—No senyors, no. Lo que han tornat son las *sibellitas*. Si senyors, las *sibellas*, tal com s'ona. Unicamente que aixís com avans nos las posavam als *peus*, ara nos las posèm al *cap*. Al *fi* y al *cap* tot son *extrems*.

—¿Què? No s'han fixat ab los barrets nous? Aquets barrets de senyor, *principi de sigle*?

No recordan quan eran criaturas, aquella especie de dipòsit de terra cuyta embarnissada, colocat *express* al bell mitj de la cadireta, vulgo *basseta*? ¿No hi troban una certa retirada?

¡Oh, pero lo cop d'efecte, l'atracció, lo succés d'aquets barrets, ha sigut: primera perque son parisiens, y ja es cosa sapiguda que 'ls *muissius* nos han d'ensenyar á vestir y basta que un parisién porti una prenda per ridicula que sigui perque á nosaltres 'ns vagi que ni pintada, y segona per.... la *sibelleta*. Una *sibelleta*, millor dit una monada colocada á la part del darrera, tan *escayenta* y tan *rebufona* que 's fá la *mar* d'atractiva y simpática.

Los verdaders adoradors d'aquesta moda seràn los *amateurs*, los de la *high life*, aquets *semi-homes*, aquets *llepa punyos* que 's tiran.. quatre gotetas d'essencia de violeta al mocadoret de batista, 's posan polvos d'arrós y carmí á las galdas y se fan planxá 'ls cabells ab llustre.

Y lo qu'ells dirán;—Aquest petit adorno colocat

a la part de ponent, fá que cridi l'atenció, y un ab l'escusa de la *sibelleta*, se fixa mes ab las etxuras de l'*esquena* y demés formas que adornan la seva persona.

Se 'm figura la compra d'un barret per un tipo d'aquets;

—Zi zenyor, un zombrero.

—Fort ò tou?

—D'aquetz nouz de la *sibella*.

—¡Ah! vol dir d'aquets parisiens?

—Juzta, pariziens.

—Si es servit.

—Ah, ah magnífich! Aixó ez un *xapó chic*.

—Aixó ray, n'hi ha de totas midas. N'hi donaré un de més gran.

—No, no. Zi vull dir qu'es bonich y sobre tot ez una coza molt nova.

—En quant á nou, ja pot dir per tot arreu, que vostè l'ha estrenat.

Fins are la *sibelleta* es d'acer; després será de plaqué, de níquel ó daurada ab algun brillantet. Demá 'ns hi posarém una ploma de pavo á la part esquerra, aixís á la esgayrada al istil *Serrallonga*; demá passat 'ns hi posarém quatre gardenias, algun gerani ó pensament ab alguna cinteta escayenta y acabarem per posárnoshi un colomet dissecat. ¡Ay quina monada!

Llástima qu'aquesta moda no va encertar lo dia de la surtida. Havía d'haverse presentat en la festa dels Ignoscents, poso per cas. Allavors hi cabía anar darrera dels elegants, cridantlos:

—Ela, ela.... ¡La llufa!!!

I. SOLER.

“ELS DIMARS DE LAS GÓMEZ” (1)

En las soirées de las Gómez, que reben cada dimars, ¡ay d'aquell que s'atreveixi á parlar en catalá!

—Es un dialecte ordinari; (segons ellas) massa bast.

No vol dir rés qu'ellas siguin viuda y filla (m'han contat) d'un magistrat de l'Audiencia que de Catalunya may va moures; com si diguéssim aquí 's menjá sempre l pá, per més que fós fill de Cuenca y ellas del carré més Alt.

Rés importa que las Gómez no hagin passat d'Hostafranchs, empadronadas per sempre aquí en la nostra ciutat, siguent de *clase pasiva* ab un sóu mitj regular.

¿Qué vol dir qu'ellas onteguin nostre idioma de *pe á pa* y que més bé 'l parlarian que 'l de Castella?... ¡qu'es cas!

S'han fixat en que dir *seize*

no fá fi, que fá molt baix, y tenen molt de cuydado en no llensar ni un «¡caram!» ni cap «¿y ara?», ni un «bon dia» ni un «¡deixam riure!»... ¡¡Ca, ca!!

La moda, las *buenas formas*, el *buen tono*, el *chic*, están exigint de las visitas que reben cada dimars, l'ús del *habla de Cervantes* en la mansió senyoral y *elevada* de las Gómez, ja que habitan un pis quart, sense contar l'entresuelo y 'l principal... (Ben contats els grahons suman cent quinze, un quartet just de pujar)

Alli s'hi congregan *vistas* de l'Aduana, dels més *llarchs*, que aquí tots de vista 's perden ja fá bona pila d'anys; oficials de la *Economica* que per volgué anar mudats economisan el caldo, derrotxant el bacallá; agents de l'Arrendataria que .. deixáulos arrendar las cadiras de la Rambla des mitjdia fins cap-tart;

y militars de la classe que n diuen de *retirats* tal volta, perque retiran del Cassino quan es clar.

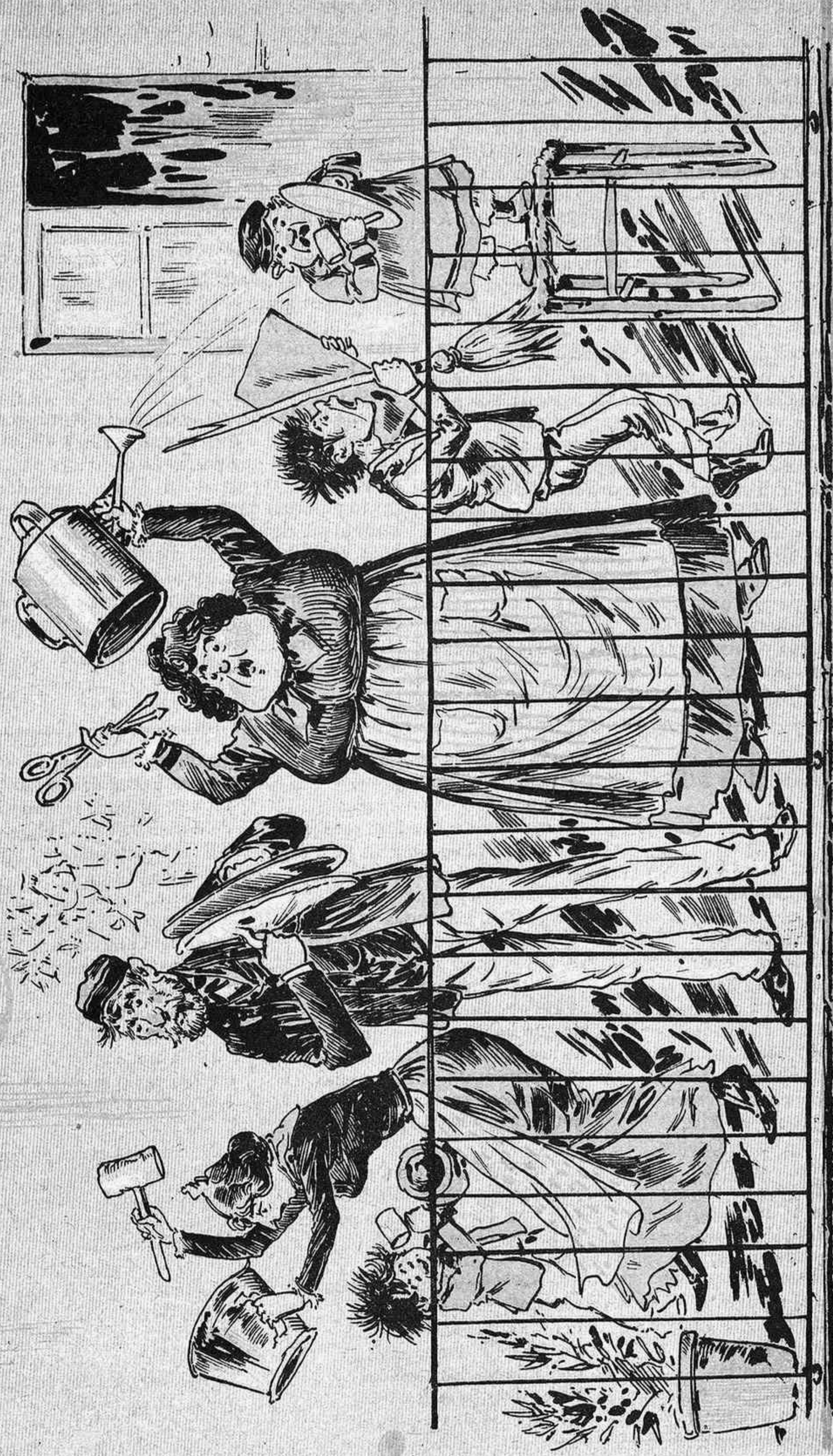
Tots aquets que aquí dins viuen desde temps immemorial y que son, donchs, de las Gómez als dimars contertulians, tenen feta una conjura de no parlar catalá per donálshi gust á n'ellas y á més per trovarlo bast y ordinari —com 'ls deya.—

Seria mal educat qui li escapés un «qu'ets ase» ó bé un «¡beneyt del cabàs!»

De familias com aqueixa Catalunya s'ha infestat... ¿Sabéu lo que jo faria si pogués, posém per cas? Ab la mateixa finura y una cortesia igual, punta en blanch los escombrava de nostra terra ¡arri, avall! y 'ls hi donaria l'ordre terminant ¡¡en castellá!! perque aixís dir no poguéssin que no ho han entés... ¿qué tal?

PEPET del CARRIL.

(1) Sátira que, per sa lectura en un Centro de catalans *renegats*, valgué á son autor un desafió... á Miramar.

Encare 'm sembla sentir el furios terrabastall de l' *Aleuya* en aquelles galerias. Allí s' hi veyá al digne senyó Xeringuilla, revestit de santa unció, ensorrant als juheus imaginaris ab un pet de tapadoras rovelladas; á *D.ª Layonor* barallantse ab una pobre regadora; á la *Culia* reventant ab estrépit un cul d' olla; el *Chanitu* esbozant las cafeteras; al hereu repicant á cops d' escombra y á n' en *Mamulata* timbalejant ab un tros d' escupidora; fermant tot plegerósá reaférricción.

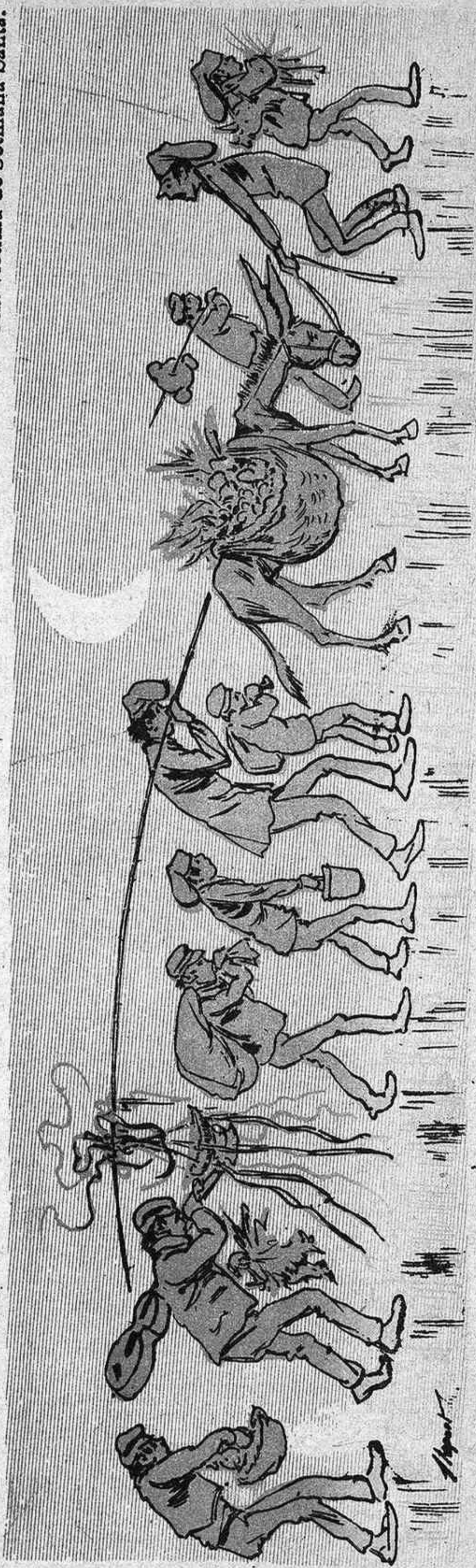
Aquesta perdigonada i' *Aleuya* i' ha portada.

—¿Y de quan ensá 't trobas aixís?

—Desde 'l dia que vaig anar á culli farigola ab en Barnillas

El que li buscaba la farigola.

Una víctima de Setmana Santa.

La Societat coral *El Pencil Pegatelleuse* anant á retiro despues de cantar las caramellas per tots els masos y corralis de la vila de Pegadella.

TEATROS

PRINCIPAL

La companyia d' opera italiana que hi havia en projecte, ha quedat com a tal y en son lloch donará funcions los días festius una de sarsuela espanyola.

LICEO

Acertada estigué la Sra. Reiter al debutar ab la obra de Sardou *Mme. Sans Gène (La corte de Napoleon)* puig per ser molt coneguda de nosaltres, per haberala representat las célebres artistes Rejane y Tubau, hi cabia la comparació y ab ellas veuria si era justificada la fama que gosa en Italia.

De son resultat ne pot estar orgullosa, puig en lo primer acte que sempre pasava casi desaparebut, hi lográ un verdader triunfo y en lo resto de la obra se veje á la consumada artista que de *Mme. Sans Gène*, n' havia fet un verdader estudi.

En lo personal que porta la Sra. Reiter, hi descolla la Sra. Carloni Talli y los Srs. Corini y Bracci.

Posteriorment al dia del debut, ha representat *Divorziamo. Fedora y La casa paterna (Mogda)* y en son acertadíssim desempenyo ha corroborat sa justíssima fama.

En *Fedora*, además cal mencionar també per son treball extraordinari al Sr. Carini, que en lo quart acte hi lográ un aplauso general al sapiguer la desgracia de la seva mare, escena que fins are había pasat desaparebuta en tots los artistes nacionals y extrangers que l' habían precedit, remontantse en dita escena á una altura imponderable.

NOVETATS

Jesús de Nazareth á tot pasto, que per las dimensions del escenari resulta molt més que en lo Tivoli y en ell hi logran justos aplausos los principals artistes de la companyia Borrás.

Durant aquesta setmana han anat donantse beneficis que s' han vist molt concorreguts, demostrant palpablement que los beneficiats s' han bollugat *por la parte que les corresponde*.

CATALUNYA (Eldorado)

De vritat 'ns creyém que lo *pasillo* comich lirich *El juicio oral* que debía ser estrenat en altre teatro de nostra ciutat, al veurers disputat per dugas empresas, era una obra notable, pero sufrirém un extraordinari desengany dissapte passat, que s' estrená en lo *Eldorado*.

No hi ha una sola escena que acrediti á sos autors de xispejants y acertats crítichs, no hi ha un sol xiste de que 'n puguin fer gala los actors y en conjunt es de lo mes vulgar y xavacá que ha donat lo *género chico*, genero que dit *Juicio oral* tracta de ensalsar y per la obra de marras, lo ridiculisa extraordinariament.

Sembla estrany que lo Sr. Molas y Casas, director artistich d' aquet teatro, hagi posat lo mes petit empenyo pera dita obra, puig ab sa presentació demostra que ó no 's tenen obras pera posar ó be que lo bon gust en la direcció ja ha desaparebut.

Més dirém; ab lograr que 'l teatro competidor no pogués posar dita obra, li va fer un favor sumament extraordinari, que l' empresari Sr. Güell li deu haber d' agrahir.

L' espectacle titulat *El despertar de las flores* sigué sumament aplaudit y ho haguera estat més si no se hagués recordat *Le ballet volant* que per dugas temporadas consecutivas l' han vist en aquet mateix teatro.

Ab tot sigué l' éxit de la reinauguració del teatro y creyém que la Empresa procurarà recontractar á la *troupe* alemanya que dirigeix *Mlle Mary Kraus*.

TIVOLI

Molt ben rebuda ha sigut en lo present any la companyia lirica valenciana sobresurtint'hi la simpática Filomena Garcia que ha vingut encare mes guapa que avans.

Además del numerós personal que figurava en la llista, dilluns passat debutá la Sta. Moliner en la sarsuela *La viejecita* fenti una Luisita de *primo cartello*.

Pera dimars s' anunciá lo primer estreno de la temporada *La senserrá*, que la setmana entrant ne parlarem.

GRAN-VIA

De émul del célebre Frégoli se titula lo Sr. Minuto y en hon r á la vritat trobém que es de las pocas vegadas que s' ha acertat en los calificatius que 's donan als artistes.

Emul, segons lo diccionari de la Academia «es el que imita las accions d' altre, procurant igualarlo hasta excedirlo» y, en vritat, l' iguala tant que hi ha moments que un se creu veure lo mateix Frégoli en persona.

Es, sens dupte, l' imitador mes notable qua se li ha presentat.

Inútil creyém dir, que Minuto se senti sumament aplaudit, vejentse obligat á allargar lo programa anunciat al que adicione altras excentricitats de las que han lograt donar tan envejable fama al célebre Frégoli.

La sarsuela *Comedianes y Toreros* anunciada també pera dissapte, dia de la inauguració de la temporada de Primavera, s' ha tornat aygua poll y si es per lo que 's diu entre bastidors, aprobém la resolució de la Empresa puig creyém que lo Sr. Palencia, autor del libre, ha estat bastant inoportú ab sas desmesuradas exigencias debent recordar que dita obra quan era solament comedia y fou estrenada per sa companyia, tingué un éxit molt petit y are la premsa de la cort ha tributat los elogis á la música que s' hi adiconat al trasformarla en sarsuela; per lo tant lo Sr. Palencia creyém que era lo menos indicat pera imposarse.

Per algo es també empresari de teatros y ja es sabut que *tú mayor enemigo, es el del mismo oficio*.

UN CÓMICH RETIRAT.

¡L' honra!...

I

Portava la mantellina
y un vestit de cotó blau.

Al mitj de sos llabis rojos
un petó hi vareig posar,
acotá 'l cap vergonyosa...
iy 'm va deixar d' estimar!...

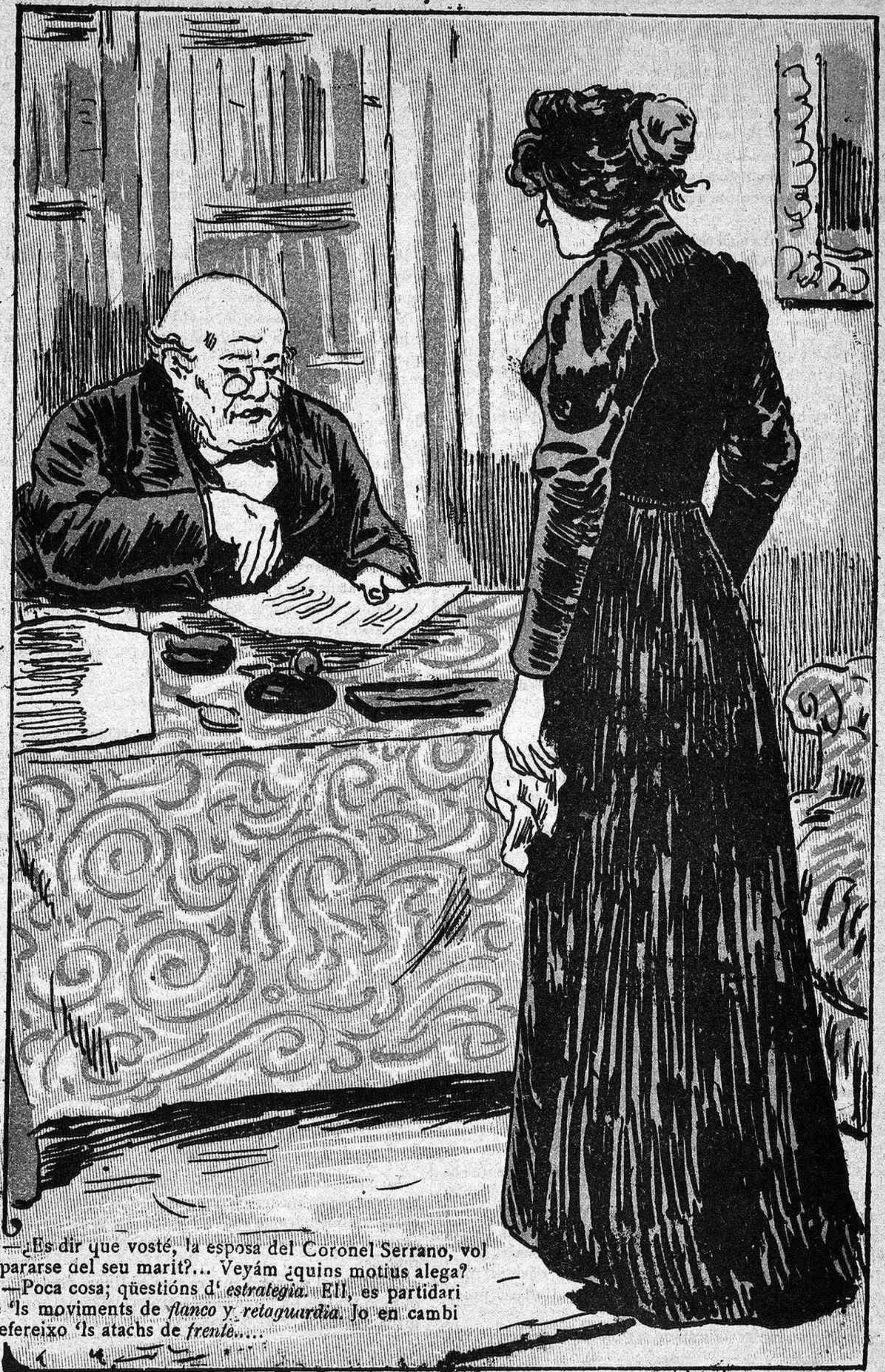
II

Al mitj de sos llabis rojos
altre petó hi sóm posat;
m' ha guaytat tota riatllera
y després... ¡me l' ha tornat!...

Portava barret ab plumas
y parlava en castellá...

J. M. CASTELLET PONT.

LA TOMASA
CONSULTA

—¿Es dir que vosté, la esposa del Coronel Serrano, vol
separarse del seu marit?... Veyám ¿quins motius alega?
—Poca cosa; qüestions d' *estrategia*. Ell, es partidari
de 'ls moviments de *flanco* y *retaguardia*. Jo en cambi
prefereixo 'ls atachs de *frente*....

Campanadas

Tant mateix lo *Pelayo* va marxar á Tolón!

Y que consti, va surtir tot, sol sense necessitat de remolch y sense que fossin precisos los aussilis de las barcas del palangre.

Si jo fos marino del *Pelayo*, al tornar á Barcelona portaria un *ex voto* á la Bonanova, perquè entre 'ls miracles més grossos qu' ha fet la divina Providencia lo sigle passat y aquest, pot molt be col·locar's hi la felis surtida del *Pelayo* y la no menos miraculosa arribada del mateix á las costas de Fransa.

Ara sols cal desitjar
qu' aquell *terror* de la mar
si bona ha tingut l' anada,
tingui millor la tornada.

✱

Ara resulta que 'l dich Clark Stranfield que 's va construir pera instal·larlo en nostre port y que costá la friolera de cinch millons de pessetas al comers barceloní, es totalment inservible, es una indecorosa *carraca*, propia sols per darla al drapayre á pés de ferro vell.

Sembla que la responsabilitat d' aquest gran bunyoj pesa sobre la Junta d' Obras del Port, que comprá lo dich citat sense assegurar-se de lo que feya ni de lo que comprava.

També seria convenient enterarse de si en la gestió y compra d' aquell armatostetan voluminos com inútil, s' ha quedat algún tan per cent ó prima en las butxacas d' algú.

Perqué aixis com en Quevedo preguntava sempre, *¿quién es ella?* en cassos com lo del dich Clark pot preguntarse *¿dónde está ella?*

Y *ella*, es la prima, anguila, aguinaldo, comissió, correutatje ó com se diga.

✱

¿Han vist may, res que fassi riure tant com lo mal genit y las ridiculas contorsions d' un vell decrepit é impotent, vomitant bilis é insults contra la jovenalla que no li fa cas?

Donchs, aqui tenen la estampa del *Bru i*, de desde que la agitació antireligiosa 's remou tant y s' aclama per tot arreu *Electra* y predica en Pey Ordeix vestit de capellá en los Circuls republicans.

L' *Avi* está volat y ja no sab que ferper aterrar á las mesnadas anticlericals.

Diumenje passat deya en lletras de motllo, apropósit de la manifestació anticlerical darrera, que la concurrència de la plassa de toros la formavan estudiants dropos, trin-xerairos sense domicili, llicenciats de presiri y gent qu' hauria d' estar tancada constantment.

L' Associació Escolar republicana li demostrá al *Avi* que la immensa majoria de 'ls estudiants que la forman, son alumnos brillantíssims, molts d' ells ab notas d' estudis que de segü no han obtingut may los estudiants carcundas.

En quant á lo de llicenciats de presiri, l' *Avi* s' ha confós; s' ha equivocat de mitj á mitj, figurantse que 'ls que assistiren al *meeting* eran los seus correligionaris, las classes anomenadas directoras, qu' han crescut com la espuma en pochs anys y s' han creat posicions malvenents'ho tot; sa influencia, sa religiositat y fins son modo de pensar.

Los explotadors del poble, los que s' han enriquit perdentnos las colonias, son los únichs dignes d' anar á presiri; que li consti al *Avi*.

Y d' aquets, molts figuran en sas llistas de suscriptors.

✱

Diumenje en lo Teatro de Novetats tingué lloch lo *meeting* de la Unió Nacional en el que van parlar varios oradors, entre entre ells lo ja famós Paraiso.

Els discursos, que en sa immensa majoria foren de tons radicals y molt calentonets, van entusiasmar al públich. Sobre tot en Paraiso, lo verb de la Unió, va dir cosas molt ben ditas y ab gran sinceritat, fentse acreedor á una ovació entussiasta.

Celebrarém qu' arrivi lo moment de que 'ls homes de Saragossa, Valladolid, y Cadiz puguin demostrar practicamente la bondat de las sevas doctrinas.

✱

Passan de divuyt los bisbes espanyols qu' han prohibit á sos feligresos per medi de pastorals, l' assistencia á las representacions de *Electra*.

Y resulta que passen de divuyt mil los exemplars que s' han venut de dita producció y son divuyt mil duros los que á horas d' are porta cobrats per drets d' autor en Pérez Galdós.

Resulta, donchs, que á cada nou bisbe que li clava cop de báculo, pujan d' un miler los exemplars venuts y d' un miler de duros los drets de representació.

Ab aquesta norma ja 's pot calcular lo que aproximadamente donará *Electra* á son afortunat creador.

¿Hi ha xeixanta arquebisbes y bisbes á Espanya?

Donchs xeixanta mil exemplars venuts y xeixanta mil duros de drets.

La gran desgracia seria per en Galdós, que las excomuniions s' atuessin ab los divuyt bisbes. Casi seria qüestió de demanar en paper sellat y com un favor especial, que seguissin las excomuniions.

Y fins oferir una comissió ó tant per cent als del báculo y mitra, porque no s' estessin parats.

✱

Aquellas ulleras de batre que 'a setmana passada recomanavam als *chicos* de la premsa barcelonina, continuan séntloshi tan necessarias com lo pa que menjan.

Diumenje y dilluns 's despenjavan alguns periódichs dient que 'ls elements de la bona societat barcelonina projectavan la celebració d' un ball á bordo de l' acorassat rus *Alexander II*.

Y en efecte, l' *Alexander II* estava ja de patxat y á punt de surtir lo diumenje y sino ho feu fins á la nit sigué perquè la boyra va impedirli.

✱

Sembla qu' aquesta vegada lo de las eleccions 's presenta molt mal parat pe 'ls *pantorrillistas*.

No menos mal parada 's presenta la cosa pe 'ls fusionistas.

Entre 'ls republicans, los de la Unió Nacional y 'ls catalanistas *consagrats*, sembla que van á menjars'ho tot y no deixarán pe 'ls partits turnants ni un os per rosegar.

Ja era hora!

✱

Lo conegut autor dramátich D. Jacinto Ventura, está terminant per encàrrech d' una empresa teatral de aquesta ciutat un melodrama en 3 actes que dú per titol *Ad majorem Dei gloriam!* del qual ne tenim molt bonas referencias.

Desitjem al senyor Ventura que obtinga pera sa nova obra lo mateix éxit que alcansá anys endarrera son aplaudit melodrama *El as de espadas*.

✱

Ja ha surtit *El Lliberal* de Madrid á Barcelona.

Per cert qu' ha surtit per partida doble, puig al mateix temps que 's llensavan al carrer las fullas de *El Lliberal* surtia un *Lliberal de Barcelona* ab dugas edicions també y ab la administració en lo mateix carrer Nou ahont té sas oficinas lo company madrileny trasplantat.

Si de *El Imparcial* y *El Herald*, que segons veus també vindran á establirse aquí, 's confirma la noticia, no més falta qu' als dos colegas 'ls surti aixís mateix un competidor á cada un y allavors en comptes de tres periódichs nous serán sis qu' á dugas edicions cada un, se convertiran en dotze per unirlos als que ja existeixen á Barcelona.

Respecte al nou company del carrer Nou, agrahim lo saludo que dedica á la premsa local y li desitjém prosperitats y molts anys de vida.

¡La empresa de la Plassa de Toros de la Barceloneta está verdaderament de bonas! Totas las funcions que dona li resultan coronadas per l' éxit, tant á la taquilla com al redondel.

Dilluns mateix, ab la presentació de las senyoretas toreras arplegá una entradassa de *primo cartello*.

¡Quina diferencia ab la plassa nova de las Arenas! Mentres la empresa de las Arenas anuncia grans corridas de toros ab afamats (?) matadors y li resultan novilladas de tres al cuarto, á la Barceloneta ab més modestia s' anuncian becerradas per las *niñas* y el *Gordito* y resultan verdaderas corridas en las que 'l públich s' hi diverteix de debó.

Mentres á la nova 's donan toros de Miura, explotant lo nom gloriós de la ganaderia, pro sense que 'ls miuras fassin res de particular, en cambi á la vella, sense bombo ni recám 's buscan ganaderias de valor efectiu y 's corre un *ganado* que dona joch y satisfá al públich.

En algo s' ha de coneixer la *grapa* de la empresa Armen-gol y Muntaner, en algo s' ha de coneixer també que la empresa es catalana y coneix lo gust del públich catalá millor que las empresas *baturras*!

Altrament, dilluns en la Plassa vella s' hi estava molt bé. Las senyoretas cumpliren com á bonas y el *Gordito* en sos dos toros estigué fet un héroe.

Pera 'l diumenje próxim s' anuncian 4 novillos toros de Arribas y 2 de Nandin lidiats pe 'ls valents matadors *Chufero*, *Camisero* y *Moni*.

Preveyém una entradassa.

PROVA D' AMISTAT

(Al entranyable amich en F. de P. Carreras P.)

SONET

A fi d' estranyer més nostra amistat,
mes vella ja que 'l pare de Jafet
aqueix vers te dedico, Francisquet,
el que espero rebrás de molt bon grat.
Y si 't trova un moment desocupat
y me 'l vols contestá (?) ab altre sonet
no seré jo qui hi perdi, clar y net,
y las gracias te dono anticipat.
Y si un sonet es poch, ó no t' agrada
per lluhir ton ingeni y tas maneras
m' escrius un poemet ó una xarada...
...Ah, tu! Y al contestarme (?) no 'm respallis,
no puch sofrir el *bombo* amich Carreras,
y per tocá 'l *violón* val mes que callis.

J. OLIVERAS PI.

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA—qu' encare ningú may no li ha trencat)

A CA 'N PRÁXEDES. — 8. A l' hora de llevarme. Veyéu? .. No ho deya jo que tot plegat no sería res?.. Ja estich bo y sá hasta que vingui un altra complicació. Tan bon punt apedreguin un convent ó un personatge s' enfadi ó 's prepari un disgust gros... *brónquitis al canto!*... Y aixís anirém tirant.

S' HO GASTA.

TOLÓN. — 7. A l' hora de «gracias á Deu» Ja hem arribat, si be ab molts trevalls y angunias. *El Palayo* navega millor que cap *palaya*... No mes s' han foradat set calderas, deu tubos y dos *chumaceras*. Las salvas las hem fet picant de mans tots á la una. Supliquém un calabrot per la tornada.

COM ANDANT.

PLASSA REAL. — 6. A l' hora d' *apaga y vámonos* Estimats correligionaris; aquet cop hem begut oli. No 'n surtirém, lo cor m' ho diu. Fins los burots 'ns abandonan. En Samaranch esta plorant com una Magdalena nit y día. Hasta 'ls de la taula del *burro* ja no volen fer 'l burro á casa nostra. Aviat aquest cassino semblará las ruinas de Palmira y jo, un nou Jeremias. ¡S' ha acabat l' arrós!

PANTORRILLAS.

VILA DEL OS. — 9. A l' hora de tallarme la cua. En vista de que m' han surtit competidors á Bilbao, Vitoria, Cartagena, Linares, Sevilla y... á tot arreu. En vista de que á horas d' ara ja putinejan lo pedestal de ma gloria, homes, donas y fins crech que criaturas y tot. Tota vegada que encara 'm resseno de la revolcada de l' altre día y no 'm sento ab ganas de repetir la sort. perquè *nunca segundas partes fueron buenas*, declaro ab tota solemnitat que 'm retiro á la vida privada y me 'n torno á fer sabatas y á estirar el nyi-nyol.

DÓN TANCREDO.

CORRESPONDENCIA

J. M. Castellet Pont. Rebut tot, acceptat tot y gracias per tot.—S. Brugués. Comprench la seva impaciencia. Per un cantó treballs d' actualitat y per altre part la molta extensió de 'ls seus, fa que 's retrassi la publicació; pero perdi cuydado, ni 'ls treballs se perden ni á vosté se l' oblida.—B. Raméntol. L' accepto pera 'l folletí.—J. M. Mallafré-N' accepto una ab un xich de retoch.—B. Farcosa. *Sastresas* y *Mestressas*, no son consonants.—M. Matabroca. En efecte lo «Sonet» va, pero tot lo demés no. La poesia que 'm repeteix la trobo massa infantil.—Romani Calderona. Si li vam dir que li acceptavam, no dupti que 'l tindrem en cartera. Lo que hi ha que las exigencias de confecció retrassan la surtida.—J. Oliveras Pi. Excepté lo sonet «¿Perqué no escrich? m quedo lo demés y gracias. — *Quimet de las Coplas*. Be, Quimet, ho accepto ab gust. Ja ho sabs, disposa.

LITOGRAFIA BARCELONESA

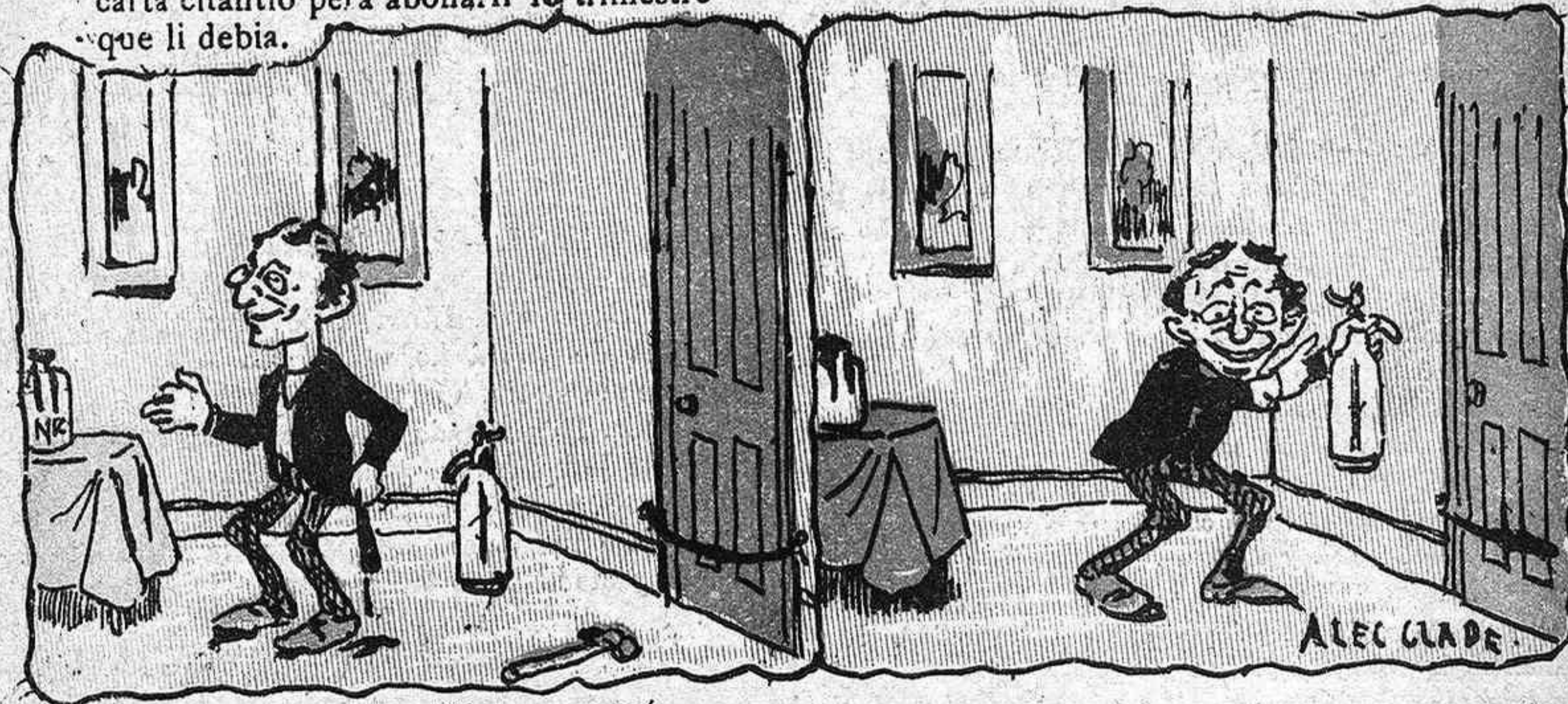
6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

LA TOMASA
UN BROMISTA

L' Antonet (un bromista de cap d'ala) determiná jugar una mala partida al seu propietari y á l' efecte, ab la firma de la seva dona, li escrigué en la oficina una carta citantlo pera abonarli lo trimestre que li debia.

Y arribat al seu domicili, prepará degudament lo camp de batalla. Fermá per darrera la porta y.....

—Ell qu' es un fandilletas—pensá—entrará rabent com un perdigot cassat ab reclám y de la empenta, se 'n anirá de trompis.

Jo, allavors, ab lo sifón faré 'l resto.

Y tal dit, tal fet.

Pero no contá ab la huésped. Antonet -va dirli 'l propietari.—La seva muller acaba de fugir ab lo vehi del segón Ah! y vostè queda despedit de la casa.